

Lars Ahlin växer upp

Författare: Gunnel Ahlin

Förlag: Bonniers

När Lars Ahlin dog 1997 var rubriken på Lennart Bromanders artikel i Aftonbladet "Den store som stod oss så nära". Det vill jag ändra till "står oss nära", eftersom Lars lever kvar bland oss i sina 25 böcker. Däribland elva romaner som utspelar sig här i Sundsvall, varav flera tillhör hans yppersta verk.

Det är därför en stor händelse när Lars livskamrat i dryga 50 år, Gunnel, ger ut en bok om hans liv från födseln 1915, fram till hans debut 1943, med "Tåbb med manifestet". I Sundsvall, dit deras familjer flyttat söderifrån, sågs för första gången Lars föräldrar, då bara ungdomar. Gustaf jobbade som bodbiträde hos Römans vid Fisktorget och Jenny i Nazelsky klädbutik strax intill. På 15 år fick de sju barn och Lars var yngst.

När Lars var tre år flyttade man till Stockholm och två år senare lämnade mamman familjen för gott. En traumatisk upplevelse för den femåriga Lars som senare drog paralleller med Ibsens Nora och tänkte kalla en av sina romaner för "Noras barnbarn". Två år senare återvände Gustaf till Sundsvall och Lars och den fem år äldre brodern Gustaf Adolf fick en styvmor i Tina Jacobsson. Hon hade också två söner sedan tidigare.

Fadern var handelsresande och grundlade tidigt en alkoholism. Familjens ekonomi var urusel och barnen måste på olika sätt bidra till försörjningen. Gustaf Adolf blev militärmusiker och begick självmord i Luleå 1929. Familjen hade inte råd att närvara vid begravningen. Som 18-åring hade Lars en mystisk upplevelse och gick från ungkommunism-ateism till kristendomen. Samma höst började han på Ålsta folkhögskola. Han var redan mycket beläst och ville bli författare.

På Ålsta fick han en trogen vän i Arne Jones och träffade lärarparet Palm som skulle bli Arnes och Lars välgörare fram till deras konstnärliga genombrott. Efter två läsår drog kamraterna till Stockholm för att fortsätta sin bildningsgång. För Lars blev det mest självstudier i teologi, filosofi, skönlitteratur, språk med mera. Hela tiden höll han också på med ett eget skrivande. Trots bidragen från Palm var umbäranden legio.

I Lars långa brev till Palms får vi följa hur en kämpande ande utvecklas till en intellektuell. Från 1936 lämnade Lars in manus till bokförlagen som dock alltid refuseras. Man kan säga att Lars utveckling till en mogen författare gick i tre steg. 1) Det självupplevda stoffet under de mycket hårda barn- och ungdomsåren. 2) De systematiska studierna. Lars ägnade också månader åt att gå på Kungliga biblioteket, plöja igenom alla Sundsvallstidningar från de senaste 50 åren och göra anteckningar. 3) Den framväxande övertygelsen hur en modell för författande skulle se ut. En förbön för den lilla människan i en illusionsfri form.

Det är en kärleksgärning av Gunnel Ahlin att ge ut denna bok, så intressant, så rik och framför allt så gripande. En insikt slår en när man läst den och det är att "Sjätte munnen" är Lars mest lyckade bok. På ett enkelt och avklarnat språk förmedlas där djupa insikter. Dessutom ligger den närmare 20-talsverkligheten i Sundsvall än något annat verk. Den är en klar, frisk källa att hämta livsmod ur.

Sören Westin